

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

23 Vtrùm Prælati non impediens infamatorem, teneatur ad
restitutionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

charitas magis obligat ubi malum minore incommodo potest tolli. non tamen videtur probare obligationem iustitiæ: hæc enim non pendet ex facilitate restitutionis, sed ex radicibus supradictis. Vnde etiam si solo verbo posset reparari damnum rerum absque culpa illarum, cum res est destructa; non tamen esset obligatio ex iustitia, sed solum ex charitate. Confirm. hæc sententia; si enim qui absque culpa aliquem infamavit, teneretur lege iustitiæ, etiam teneretur cum famæ suæ amissione. Iustitiæ enim lex obligat etiam cum bonorum eius ordinis iactura; vt patet in eo qui iniuste damnum in rebus vel in fama intulit: atqui iste non teneretur cum iactura suæ famæ: ergo non ex iustitia. Ob has rationes hæc sententia non videtur improbabilis.

118 Nihilominus contraria sententia mihi placet, nimirum eum qui sic infamavit, lege iustitiæ teneri ad restitutionem famæ cum errorem suum deprehenderit, si absque notabili incommodo suo possit.

Probatum Primò, Qui famam alterius lædit, potius est similis furi rem alienam auferenti, quam damnum inferenti peremptione rei: nam ex natura rei fama illius manet in eius potestate, quasi eam apud se retineat: vnde dicitur fama auferri, furti, restitui; sicuti res dicitur auferri à fure, detineri & restitui. atqui is qui rem alterius abstulit, & habet in sua potestate, teneretur ex iustitia illam restituere, simulatque cognouerit se iniuste abstulisse. ergo idem dicendum in fama.

Secundo, Qui ex errore dixit falsum testimonium, teneretur, si commodè potest, lege iustitiæ reuocare, ubi deprehenderit suum errorem: alioquin censetur intulisse grauem iniuriam, & poterit puniri in foro externo tamquam falsus testis. Ergo etiam qui ex errore infamavit.

Tertiò, Qui est auctor mali etiam absque culpa, longè strictiori iure teneretur illud emendare, si commodè potest, quam alius qui non est auctor. sed alius teneretur lege charitatis: ergo ille teneretur lege strictiori, quæ non videtur esse alterius virtutis quam iustitiæ.

Quartò, Etiam si consideremus talem non teneri lege iustitiæ ad reparationem famæ præcisè qua parte iam est perditam, tamen videtur omnino teneri ad impediendum damnum impendens, sicut qui absque culpa incendit stramina ædibus vicina, ubi aduertit periculum, teneretur lege iustitiæ cauere, ne serpat ulterius, nè sequatur inde aliud damnum: & qui laqueum vel aliud instrumentum periculosum intendit, aut puluerem tormentarium certo loco posuit; teneretur, ubi aduertit periculum, impedire ne noceat; adeò vt si neglexerit, teneatur de damno secuto. atqui ex infamia ferè semper impendit damnum: tum quia ordinariè tamquam flamma quædam serpit ulterius, iuxta illud Poëtæ,

Fama malum quo non aliud velocius ullum, &c. tum quia alios bonos successus in temporalibus & spiritalibus impedit.

Denique ratio est, quia quisque ex iustitia teneretur neminem lædere, & consequenter cauere, quantum commodè potest, ne ex sua actione vel opere, quod in ipsius est potestate, alteri nocuum inferatur.

Aduerte tamen eum qui absque culpa lædit, aut causam lædendi posuit, non teneri cum tanto

onere restituere, aut damnum impendens impedire, cum quanto teneretur is qui cum culpa iniustitiæ. par enim non est æquè grauari inculpabilem atque culpabilem, ceteris paribus. Vnde qui ideò solum lege iustitiæ teneretur impedire malum aliquod, quòd ratione officij ad id obligentur, non teneretur cum pari suo damno, vt infra cap. 13. n. 70. dicitur. Iste autem qui absque culpa causam læsionis dedit, est similis illi qui teneretur ex officio; non autem illi qui ex culpa iniustitiæ. Ex quibus ad argumenta alterius sententiæ respondeas.

Dico Quartò, Si te narrante de aliquo, auditores alium intelligant quam tu velis, sicque illi oriatur infamia, teneris ex charitate ad restitutionem, si commodè potes, non tamen ex iustitia. 119

Prior pars patet; quia charitas postulat, vt damnum proximi auertamus & tollamus, si absque notabili incommodo possumus.

Altera probatur; quia tua narratio non est causa directa illius infamiæ, sed illorum praua intelligentia, qui imprudenter id ex verbis tuis colligunt. Aduerte tamen, si ea esset conditio & dispositio auditorum, vt ea spectata tale quid prudenter vel probabiliter ex verbis tuis videantur posse colligere, idque aduertat, teneris non solum lege charitatis, sed etiam iustitiæ, te explicare & infamiam auertere: quia et si narratione tua non des hominibus perspicacibus, vel circumstantias rei intelligentibus, iustam occasionem talis opinionis prauæ; das tamen istis rudioribus & rerum ignaris, vel alias opiniones finitras non improbabiler de tali viro concepras habentibus, coram quibus narras. sermones enim operantur pro capacitate & dispositione auditorum.

DVBITATIO XXIII.

Utrum Prælati non impediens infamatorum teneatur ad restitutionem.

120 Respondeo & Dico Primò, Prælati seu Superior non impediens externum, à quo videt infamari suum subditum, non teneretur, saltem ratione famæ, suo subdito ad restitutionem. Ita Sotus lib. 5. de Iustitia q. 10. art. 4. Ratio est; quia ex officio non suscipit defendendam subditi famam, sed salutem procurandam.

121 Dixi, non teneri saltem ratione ipsius famæ; quia videtur aliquando teneri ratione bonæ vitæ, salutisque spiritalis, subditi. nempe si bona fama putaretur necessaria, vel valde commoda, ne ille licentius viuat: multi enim amisâ famam sunt impudentes ad peccandum, tamquam freno honestatis, quo coercerantur, sublato. Itaque cum Superior ex officio teneatur impedire ea quæ subditorum saluti aduersantur, tenebitur etiam impedire subditorum infamiam, & si neglexerit, bonam famam restituere.

122 Dico Secundo, Si non impediatur subditum, alteri non subdito detrahentem, cum facile potest, tenebitur ad restitutionem famæ, nisi subditus restituat. Probatum; quia ex officio incumbit illi subditum suum corrigere & impedire, ne alteri iniuste noceat: ergo si non impediatur eum facile possit, censetur causa moralis damni; sicut si Prætor non impediatur furta & larcinia in ciuitate,

M tate,

tate, tenebitur ad restitutionem, quia indirectè censetur causa.

Dico Tertio, Si tamen subditus in absentia Superioris famam alterius violauerit, non tenetur Superior eam restituere, subdito non restituente; modò quantum in se est compellat subditum ut restituat. Prior pars patet, quia non censetur tunc causa damni, cum abfens non poterit impedire.

Secunda pars probatur; quia Superior ex officio tenetur compellere inferiorem, ne persistat in iniuria alteri inferenda, sicut ne primò illam inferat; atqui is qui infamavit, & non restituit famam cum possit, persistit in iniuria, eamque continuat; sicut is qui rem alienam detinet inuito domino: ergo Prælati tenetur eum compellere.

Petes, Qui Superiores hinc intelliguntur obligati?

123 Resp. Parentes respectu liberorum, quamdiu Superiorum regimini subsunt; Domini respectu seruorum; Superiores Regularium, Episcopi, & ex parte Parochi, quia hi etiam possunt suos subditos compellere: denique Principes & Magistratus. sicut enim hi tenentur contumelias impedire, ita & detractiones; maxime per libellos famosis, qui capitali sententia vindicantur, ut patet L. vnica. C. de famosis libellis. Non tamen tenentur cogere ad restitutionem famæ, nisi parte id iuridicè petente; nisi fuerint aliquo modo infamæ causa. sic enim vsus habet: ratio est; quia parte non petente, præsumi potest condonata.

Libelli famosi.

DUBITATIO XXIV.

Vtrum restitutio famæ possit condonari, præsertim à Prælato.

124 **R**espondeo, Restitutionem famæ, sicut & aliorum bonorum externorum, posse condonari, nisi fortè nobis sit necessaria, vel ad proximi ædificationem, vel ad vitandum scandalum, vel ad officium, quo proximo obstringimur, ritè obeundum. Vnde Infero Primò, Priuatim posse condonare hanc restitutionem, nisi fortè esset infamatus de crimine, vnde timeretur scandalum; (ut de hæresi;) vel eius infamia redundaret in familiam; tunc enim eam condonare, esset contra charitatem; condonatio tamen esset valida. Quod intellige, Si non alia ratione redundat in familiam, quam quòd ille infamis homo, dicatur esse illius familiæ; illorum frater, cognatus, &c.

Priuatim potest condonare.

125 Secundo, Si vir valdè vtilis bono publico, qui suis concionibus vel doctrina multum proderat Reipublicæ, condonaret restitutionem famæ, vnde postea impediretur fructus consuetus, peccaret contra charitatem: infamator tamen non amplius teneretur ex iustitia; ex charitate tamen teneretur, si commodè posset; quia tenetur ex charitate istud damnum Reipublicæ, cuius ipse causam dedit, auertere, tollendo causam.

126 Tertio, Si fama tua videtur necessaria ad rectam munens tui administrationem, non potes condonare. Excipio tamen duos casus. Primò, Si possis & velis officium deponere: tunc enim posses condonare sine peccato mortifero; ut patet ex dictis supra, & docet Soto lib. 4. de Iustit. qu. 6. art. 3. ad quartum.

Secundo, Si humilitate & alijs virtutum officijs facile hanc iacturam possis apud subditos farcire.

Sed quid si condonet re ipsa, nolens officium deponere, vel aliter suæ auctoritati consulere; eritne condonatio valida?

Respond. cum Soto supra, validam videri; quia ipse verè est dominus suæ famæ, non subditi. Neque per hanc condonationem facit iniuriam subditis; (nisi fortè infamia in ipsos redundaret) quia non habent lus, ut ipse suam famam conferuet, nisi supposito quòd velit manere Superior, & alijs modis eam recuperare nolit: quorum vtrumque in ipsius arbitrio positum est. vnde non tam condonando restitutionem, quam volendo cum illa ineptitudine permanere in officio, iniuriam illis facit.

Dices, Pater non potest condonare restitutionem bonorum, quæ sunt necessaria alendæ proli: ergo nec Superior restitutionem famæ necessariæ ad gubernandum subditos.

Resp. Primò, Negando consequentiam: quia pater non potest cedere officio parentis, sicut Superior officio Superioris.

Secundo, Negando antecedens; (si consistamus præcisè in iure naturæ) quia potest mendicatio illis victum conquirere si velit; quòd si nolit, sibi imputet: non enim manet illa condonatio absolute impotens ad prolem alendam.

Quartò, Si infamia tua redundet in alios, ita ut ipsi inde maneant infamati vel suspecti: tunc enim condonatio non videtur valere. Talis est infamia Religiosi, quæ redundat in Monasterium.

valdè enim læditur bonum nomen Ordinis, dum dicitur habere sceleratum Monachum. nam tota communitas quodammodo redditur plebi suspecta. Vnde etiam sæpè ingenti pecunia vellunt hanc labem redimere. Nec obstat quòd Religiosus videatur dominus suæ famæ, ut dictum est cap. 4. dub. 5. (non enim per votum paupertatis renuntiat famæ & honori suo) quia non est dominus famæ Contentus, quæ per ipsius infamiam violatur. Talis etiam videtur infamia parentis, præsertim de crimine hæresis, prodicionis, vel alio simili, quæ redundat in liberos. Habentur enim viles; & inhabiles ad officia & dignitates. Idem dicendum de graui infamia filij vel filia, si adhuc sub cura parentum existant. imò etiam non existant: si tamen infamia illorum, parentes suspectos reddat: eadem enim in his omnibus ratio. Si enim mea infamia vel labes ex tua pender, non potes tuam sine meo consensu condonare. Secus si tua infamia non aliter redundet in me, quam quòd dicar habere fratrem vel cognatum sceleratum; ut dictum est num. 124.

DUBITATIO XXV.

Vtrum in restitutione famæ fieri possit compensatio.

Respondeo & Dico Primò, Non potest ita fieri compensatio infamæ, ut si alius te infamavit, tu vicissim illum possis infamare. Ratio est; quia est manifesta vindicta, quam nemo priuata auctoritate potest facere, reddere enim malum pro malo ut fiat æqualitas; solius est publicæ potestatis.

Dico